Tanka Endre

VISSZASZEREZHETJÜK-E ÖNRENDELKEZÉSÜNKET AZ ÁLLAMTERÜLET FÖLDJÉRE A 21. SZÁZADBAN?

A LÉTKÉRDÉS DILEMMÁI

A KÉRDÉS ÉS A VÁLASZ nem mellőzhető, bár igen aggályosak. Hol van már a szuverén állam – főként az egykori nemzetállam – a tőke globális uralmi rendjének a szorításában? A „politikai korrektség" véleménydiktatúrája és tematizációs kényszere még *a nemzetállam fogalmát is* tilalmi listán tartja. E szerint elavult „történelmi kacat", aminek puszta emléke (a hazafiságnak önző sovinizmussá torzítása, a „bűnös nemzet" tudati terhe, a másság kizárása, a kispolgári mítosznak címkézett „Isten, haza, család" képzete) is tagadja a neoliberális világrendet, az új korszak üdvtanát, ezért gyökerestül ki kell irtani. A hatalmi önkény nem ismer „nemzeti sorskérdést", nincs többé „hamleti vívódás". Legfeljebb az egy központból irányított világ messianisztikus eljövetelén – valójában az orwelli jövőképen – szabad az erre felhatalmazottaknak elmélkedni a „fejlődés" jegyében. A láthatatlan háttérhatalom – világuralma érdekében – több évszázada mind hatékonyabban szórja az emberiségre pusztító mérgeit.[1] E közben ideológiai eszköztára, ezen belül a média gondosan ügyel arra, hogy a fogyasztóvá átnevelt „polgár" (a konzumidióta) már semmilyen létkérdésről ne tudjon, fel se ismerje, ne gondolkozzon, hanem valósítsa meg önmagát és élje ki a szabadságnak hazudott függőségét javak fogyasztásával.[2]

Ezekből ered a másik aggály: kit is szólíthat meg a létkérdés? (Hiszen a tartalma ugyanaz, mintha azt vetné fel: megőrizhetjük-e magyarságunkat az új évszázadban?) Talán a roncs- és páriatársadalomba süllyedt, napi túlélésért gürcölő, rabszolgasorba taszított honfitársainkat szembesítsük a megmaradás kihívásaival, amikor már a teljes elidegenedés eldurvult közönye állítja szembe őket az életpusztítók által szétrobbantott, immár ellenük fordított, egykor őket védő és fenntartó közösségükkel? Avagy az áruló, ge-

[1] A költő vátesz már a 20. század elején rádöbbent: *„Minden Egész eltörött, / minden láng csak részekben lobban"* (Ady Endre: *Kocsi-út az éjszakában*). A magyarság létében is döntően az idézte elő a pusztulást (és az önpusztítást), hogy a Teremtőjével fennállt szakrális köteléke megszakadt. A tágabb összefüggések itt nem elemezhetők. Csak utalunk az újkori civilizáció megsemmisülésének közvetlen veszélyeire, amelyekre Oswald Spengler már 1918-ban figyelmeztetett (lásd *A Nyugat alkonya*). Még inkább drámai Seattle duwamis indián 1855-ből fennmaradt levele, ami félelmetes próféciával mond halálos ítéletet az „életgyilkos" fehér faj jövője felett: *„A fehér ember, a hatalom ideiglenes birtokosa Istennek képzeli magát, aki birtokolja a Földet. De hát hogyan birtokolhatná az ember a tulajdon anyját? (…) Minden összefügg mindennel. Ami a Földet éri, az eléri a Föld gyermekeit is."* (Részletesebben lásd Tanka Endre: *Nem én kiáltok, a föld dübörög.* Budapest, 2011, Kairosz Kiadó, 144–147. o.)

rinctelen értelmiségre számítsunk, amely sunyin lapít, mert néhány koncért a mindenkori hatalmat szolgálja? Mindezek dacára, elemi erkölcsi okból *„mégis-mégis fáradozni kell"* (Vörösmarty). A *Bibliá*ból tudhatjuk: a hazugság rabságba dönt, de az igazság szabaddá tesz. Felelős írástudó – már csak a lelkiismerete okán is – egyedül az utóbbi utat választhatja. Bármennyire esélytelennek tűnhet a túléléshez a kitörési pont megtalálása, a hitünk és a megmaradásunk ezt követeli. Nem adhatjuk fel, mert velünk az Isten!

A következőkben a feltett kérdést két metszetben elemezzük. A földről való tagállami önrendelkezésünkre ugyanis két bilincs fonódik. Egyik az európai közösségi jog, másik az annak parancsait teljesítő belső jog intézményrendszere. Ezek hiteles ismerete lehet alap a kitörési pont kereséséhez.

Újkori földvesztésünk gyökere az uniós csatlakozási szerződés

Brüsszel ezekkel kötelez minket a korlátlan földpiac megnyitására a szabad tőkemozgás számára. Belátható: amikor az ország a trianoni csonkítással még meghagyott maradékföldjén is osztozni kényszerül az idegenekkel és az új népvándorlási hullámok földéhségétől sem védheti meg, az egyértelmű az önfeladással.

A föld természetföldrajzi tárgya *az államterületnek*. Ez – a harmincéves háborút 1648-ban lezárt vesztfáliai béke hatására kialakult nemzetközi jog szerint – mindmáig az *állami szuverenitás* döntő intézményi eleme, a rajta élő *népesség* és a felette gyakorolt *főhatalom* mellett. Az összefüggést Kálti Márk, középkori krónikásunk még világosabban fejezte ki: *„akié a föld, azé az ország"*. A mai jogtudomány számára is evidencia: *a földre gyakorolható önrendelkezés nélkül nincs állami szuverenitás*. Ezen az alaptényen az új hatalmi szerveződések sem változtatnak, ahol az államok – akár egyenjogúságot szavatoló államszövetségben (például: a korábbi Svájc), akár a föléjük rendelt szövetségi állam keretében (például: az USA) – önkorlátozással lemondanak szuverenitásuk egyes elemeiről. A „szuverenitás-transzfer" a jogban – így az EGK/EU esetében is – hatáskörmegosztást hoz, aminek az a lényege, hogy a tagállam milyen hatásköröket ad át a felette álló államnak és milyen hatásköröket tart fenn a maga számára. Épp az utóbbiak tartalma, vagyis a „maradék-szuverenitás" és annak garanciája dönti el, hogy a tagállam teljes mértékben feladja-e önállóságát, avagy továbbra is megőrzi a legfontosabb intézményeit, amelyek feltétlenül szükségesek az állami lét fennmaradásához.

A Hatok azzal a jogfenntartással alapították az Európai Gazdasági Közösséget (EGK), majd a Tizenötökre bővült tagság is azzal a feltétellel csatlakozott, hogy *az államterületüket alkotó föld tulajdonviszonyainak szabályozását nem ruházzák át a felettük álló szövetségi államra*, hanem fenntartják saját nemzeti hatáskörük

[2] [Az előző oldalhoz] Egy tragikus példa: a mindmáig meg nem állítható *népességzuhanás* előrevetíti a magyarság közeli kihalását a Kárpát-medencében. Amikor Fekete Gyula – utóbb teljes életművével – az 1970-es években megkongatta a vészharangot és nemzeti stratégiákat ajánlott e tragédia megelőzésére, a hatalom bértollnokai alávaló gúnnyal kívánták az írót nevetségessé tenni. (Mikor e témáról gondolatai támadtak: „agya lágyula"…) Ma viszont, több hiteles demográfus számítása – egyezően – állítja: *2015-től csak hat évünk marad a népességfogyás mérsékléséhez*, mert fogalmilag is kizárt, hogy a mai szülőképes női korosztály csökkenése a születési rátát ez után képes lenne fenntartani vagy növelni. Csakhogy már *nincs vészharang*. A demográfiai tények – a népbutító információözönben – süket fülekre találnak, annyi érdeklődés sincs iránta, mint a heti lottószámok iránt. Az élet – hamis látszattal – mit sem változik és szinte senki sem ébred annak tudatára, hogy amikor elfogyunk, kihalunk, végünk van: már nincs miről beszélni.

részére. A kizárólagos hatáskör itt azt jelenti, hogy a tagállam maga döntheti el: az egyes jogalanyok földtulajdonszerzési jogképességét milyen feltételek alapján, milyen tartalommal szabályozza, ennek során *az idegen (külföldi és egyéb) állampolgárokat, illetve a szervezeti (jogi és nem jogi) személyeket kizárja-e a földtulajdonszerzésből, vagy sem*, illetve szerzőképességüket egyéb módon korlátozza. Az EU Alapszerződése ezt a tagállami jogot ma is tartalmazza, érvényesítését pedig számos további intézménnyel garantálja.[3]

Az uniós tőkehatalom azonban – érthető okokból – kezdettől fogva törekszik a tagállamok földjogi önrendelkezésének korlátozására és kizárására. (Ez döntő lépés a nemzetállam felszámolásához, ami nélkül a globális tőkeuralom nem valósulhat meg.) Ehhez az EGK/EU értékrendje szolgál intézményi biztosítékul. Nem cáfolható ugyanis, hogy az *acquis communautaire* legfőbb vívmánya, a *„négy szabadság"* nem egyenértékű kategóriák egymás mellé rendelése, hanem közülük három alárendelt eszköze a legelsőnek, a tőke szabad mozgásának. *Az áruk, a szolgáltatások és a személyek (ténylegesen a munkaerő) Unión belüli korlátlan „áramoltatása" egyaránt a tőke és a szabadkereskedelem nem gátolható érvényesülését szolgálja.* Ez az alaptény leplezi le az EU hamis értékrendjét, ami – az álságos, leszerelő ideológiai szólamok ellenére – nem 560 millió polgár létérdekeiért, életminőségéért van, hanem a globális tőkeuralom nyers eszköze.

Csakhogy az uniós tagságnak ez a lényegi igazsága igen kevesekhez juthat el, mert a közösségi jog – óceánokhoz hasonlítható – hullámtömegében képtelenség tájékozódni. Pedig a felismeréshez elég lenne arról a három – nem leplezhető – intézményi kiváltságról tudni, amelyeket az Alapszerződés ad a tőkeszabadságnak. Egyik *a szabad tőkemozgás bármely* – az Unión belüli és kívüli – *korlátjának tilalma* (EUMSZ 63. cikk /1/ b. pont). Másik a tőke *vétójoga:* az olyan intézkedéshez, ami a tőke elért kiváltságaihoz képest – akár a legkisebb – visszalépés lenne, a döntéshozók teljes egyetértése kell (EUMSZ 63. cikk /1/ c. pont). A harmadik a legfontosabb, az *alárendelés* törvénye. *„Amikor a Tanács és a Parlament a tőke lehető legnagyobb*

„(…) a tagországok nemzetállam minőségét a közeli jövőben végleg megszüntethetik. Egyrészt az EU szövetségi állammá, az Európai Egyesült Államokká való átalakításával, másrészt az USA–EU Szabadkereskedelmi Egyezmény megkötésével. A világtőke utóbbi szerveződése 75 ezer multinacionális cég kézi vezérlésével a nemzetállamok maradék szuverenitását, polgárainak összes életviszonylatában teljesen felszámolja."

[3] Lásd az EUMSZ (= az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés, a 2007. II. 13-án kelt és 2009. XII. 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés által módosított, majd egységes szerkezetben közzétett normaszöveg) 345. cikkét: *„A Szerződések nem sérthetik a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet."* A jogi garanciák között lényeges az EU-t terhelő hatáskörelvonás tilalma, és az a tilalom, hogy az EU a saját hatáskörét nem lépheti túl, nem avatkozhat be a tagállam alapvető állami funkcióinak gyakorlásába. A földtulajdon nemzeti szabályozásának jogát mind a 28 tagállamának a javára egyaránt köteles biztosítani. Ez az integráció pilléréből, az általános egyenlőség és a jogegyenlőség követelményéből következik. Lásd: *„az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását"* stb. (EUSZ 4. cikk /2/ [EUSZ = Európai Unióról Szóló Szerződés, az EGK-t alapító szerződés {az 1957. III. 25-én kelt Római Szerződés} többször módosított normaszövege].) A jogegyenlőséget a *csatlakozási szerződések* – amelyek maguk is az elsődleges közösségi jogba, az EU Alapszerződésébe tartoznak – külön nevesítik: e szerint *„az új tagállamok azonos helyzetbe kerülnek a régi tagállamokkal"*.

mértékű kiterjesztése érdekében (értsd: világméretű uralma megvalósításáért) *jár el, a Szerződés egyéb fejezeteiben foglaltakat nem veszi figyelembe.*" Ez a nyílt, intézményi cinizmus világos beszéd: mivel az idézett jogforrás az EUMSZ tőkéről szóló 4. fejezetében van, minden más szabály pedig a többi fejezetben szerepel. A jogparancs, magyarán úgy szól: *az Unióban megjelenő tőke az EU összes közösségi politikáját* (kül- és belpolitika, agrárpolitika, környezetvédelem stb.), *továbbá a tagállamok és a polgárok jogait, lényegében az egész közösségi jogot alkotmányos jogerővel alárendeli a saját magánérdekeinek*. Azok csak annyiban érvényesülhetnek, amennyiben a tőkeérdek képviseletére felhatalmazott – valójában a tőkehatalomnak elkötelezett – központi döntéshozók egyeztetik a tőkeszabadság érdekeivel. (E szerint a tőke intézményi kiváltsága az önkényuralom: bármely uniós jogon és érdeken átgázolhat, azokat semmibe veheti.)[4]

A tőkeszabadság „mindenhatóságának" iskolapéldája is lehet az a hat évtizedes folyamat, amely a tagállamok földtulajdoni önrendelkezését fokozatosan korlátozza, illetve megszünteti. Ez három intézményi szakaszban valósul meg, amelyek közül kettő már be is fejeződött. Először a tőkediktátum – a Gazdasági és Fejlesztési Együttműködési Szervezet (OECD) segítségével – megalkotta az *ingatlan* (tehát a nem élelemtermelést szolgáló föld) tőkének minősítését. Ezzel 1988-tól az EGK teljes területén létrejött az egységes és korlátlan ingatlanpiac, mind a természetes és szervezeti személyek, mind a belföldi és a külföldi tőke javára. 2004-től – csupán az új belépők, a keleti Tízek terhére – a csatlakozási szerződések úgy rendelkeznek, hogy az államterületük *földje* a forgalomképesség szempontjából *tőke*. Ezért a közösségi jog átvételével nemcsak a korlátlan ingatlanpiacot kell biztosítaniuk bárki számára, hanem – a földmoratórium lejártával – *korlátlan földpiacot* kell nyitniuk a szabad tőkemozgás előtt.

A „jogfejlesztés" harmadik szakasza napjainkban hozza létre intézményeit, amelyek *a tagországok nemzetállam minőségét a közeli jövőben végleg megszüntethetik*. Egyrészt az EU szövetségi állammá, az Európai Egyesült Államokká való átalakításával, másrészt az USA–EU Szabadkereskedelmi Egyezmény megkötésével. A világtőke utóbbi szerveződése 75 ezer multinacionális cég kézi vezérlésével a nemzetállamok maradék szuverenitását, polgárainak összes életviszonylatában teljesen felszámolja. A célvezérelt folyamat politikai vezérlőműve az Európát a III. világháború kirobbantásával is fenyegető konfliktusok létrehozása (lásd az ukrán–orosz szembenállást, az iszlámnak tulajdonított terrortámadásokat stb.) és az új, elsöprő népvándorlási hullámok Európára zúdítása. Látható, hogy a tőke világhatalmi szerkezetmozgása 2015-től *az uralmi képlet minőségváltását,* annak globális intézményi megjelenését tűzte naprendre. Ennek megfelelően a valós, de láthatatlan háttérhatalom több évtized szívós munkájával érvényesített stratégiája már a nemzetállamok és társadalmaik *új „világkormány"* uralma alá vetését készíti elő.

E tény felismeréséhez elég egy pillantást vetni a *szuverén állam* (tehát a nemzetállam) ismert fogalmára, a terület, a népesség és a főhatalom alakítására. A *főhatalom* most is a szuperállamé. Az EU Egyesült Államokká való átalakulása viszont (amit a Lisszaboni Szerződés 2007-ben még nem tudott kierőszakolni) a tagállamokat a maradék önrendelkezésüktől is megfosztja, így a *szuverenitásuk teljesen kiüresedik*, csak formális lehet. Az *etnikai gyökerű népesség* (ami az állam másik ismérve) a sok milliós migránsára-

[4] Ugyanezt a szabályt a 2007. XII. 13-ai Lisszaboni Szerződés is megerősítette: 157. cikk.

dat, mint „új honfoglalók" kényszerű befogadása miatt többé nem lehet államalkotó többség: az őslakosság (pusztán a népességzuhanás, az elöregedés, a munkaképes fiatalok elvándorlási kényszere, a társadalmi-kulturális bomlás stb. hatására) a saját államterületén háttérbe, de akár kisebbségbe vagy a kihalás veszélyébe is szorulhat az életterét erőszakkal elfoglaló idegenekkel szemben.[5] Ehhez járul a szuverenitás harmadik eleme, az *államterület* sorsa. Az uniós jog e téren a tőkediktátumnak azzal enged, hogy a *földet* – a rendeltetésétől és az országhatároktól függetlenül – Európában *mindenütt tőkévé* minősíti. Ezzel a Tizennyolcak maradék földjogi önrendelkezése is meg fog szűnni és a földpiacuk nemzeti önvédelmét éppúgy fel kell adniuk, mint a földpiacnyitásra már az uniós tagsággal kényszerített Tízeknek.[6]

Az uniós földviszonyok épp csak felvillantott történelmi tendenciáját hat évtizedes intézménytörténet bizonyítja, amire itt nem térhetünk ki.[7] Azt viszont látni kell, hogy a csatlakozási szerződések (CsSz) milyen *gyökeresen eltérően* szabályozzák a két országcsoport államterületre irányadó földjogi önrendelkezését: a Tizennyolcaknál fenntartják ezt (csak az ingatlannál vonják el), míg a Tízeknél kizárják. Ezért *az előbbiek szuverenitása korlátozott, míg az utóbbiaké megszűnt.* A CsSz az első esetben érvényesíti az EU beavatkozási tilalmát a földre: *egyetlen tagállamnak sem kellett (és ma sem kell) a földpiacát megnyitnia a tőke szabad áramlása előtt.*

A Tízeknél a CsSz egyrészt kötelezővé teszi a korlátlan ingatlanpiac működtetését, másrészt előírja, hogy – átmeneti mentességük

---

[5] Ez nem spekuláció, hanem bevált gyakorlat. Lásd például Kanadát, amely az 1971. évi bevándorlási, majd az 1988. évi multikulturális törvényén alapuló liberális bevándorlási politikájával a korábbi gyarmatosítók leszármazottjainak brit és francia lakosságát pár évtized alatt kisebbségbe szorította a sokféle betelepülők tömegével és eltérő kultúrájával szemben.

[6] Az államterületre fennálló önrendelkezés szempontjából az EU két országcsoportját, a Tizennyolcakat és a (keleti) Tizeket különböztetjük meg. Ciprus, Málta és Szlovénia ugyanis – bár a keleti belépőkkel együtt, 2004-ben lettek az EU tagjai – nem kényszerültek a korlátlan földpiac megnyitására, hanem azonos földjogi státust kaptak a korábbi Tizenötökkel.

A Tizennyolcakra is kiterjedő tőkediktátumra lásd például az Európai Bíróság iránymutatását az osztrák ügyben (C–452/01. 24.). E szerint, *„bár az EUSZ 222. (most 295.) cikke nem teszi kérdésessé a tagállamok jogát arra nézve, hogy meghatározzák az ingatlantulajdon-szerzés rendszerét, amely speciális rendelkezéseket ad a mező- és erdőgazdasági földek jogügyleteire, e rendszer alárendelt marad a közösségi jog alapvető szabályainak, beleértve a diszkrimináció-mentesség, a szabad letelepedés és a szabad tőkemozgás szabályait (…). Az EuB különösen fenntartja azt, hogy az ingatlantulajdon megszerzésére irányadó nemzeti intézkedések hatókörét az EUSZ azon rendelkezéseinek a megvilágításával kell értékelni, amelyek a tőkemozgásról szólnak."*

[7] Egy kiragadott példa: az OECD 1976-ban, a „Tőkemozgások" című liberalizációs kódexében rögzítette, hogy az ingatlan tulajdonának megszerzésére fordított tőke közvetlen tőkeberuházásnak, az *ingatlan* pedig – a forgalomképességét tekintve – *tőkének minősül.* Ezt a diktátumot az EGK az Alapszerződésnek az Egységes Európai Okmánnyal (*Single European Act*, 1986) való módosításával teljesítette. Ez – többek között – előírta: *„a Közösségnek intézkedéseket kell hozni a belső piac fokozatos megszilárdítására az Alapszerződés (felsorolt, tőkemozgásra vonatkozó) cikkeivel összhangban és a Szerződés egyéb rendelkezéseire való tekintet nélkül"* (8/a. cikk). Az uniós jog ezzel tehát kizárta a tagállam EUMSZ 345. cikke szerinti önrendelkezését az államterület *ingatlanforgalmának* szabályozásánál. Hangsúlyozni kell: ez a kizárás azonban a *termőföldet* (a mező- és erdőgazdasági földet) *nem érinti és mindmáig nincs olyan uniós szabály, ami az utóbbit is tőkének minősítené.* A „jogfejlesztő vívmány" viszont beépült az EUMSZ letelepedési jogról és vállalkozási szabadságról szóló rendelkezéseibe.

megszűntével – *korlátlan földpiacot* nyissanak a szabad tőkeáramlás előtt. Ezen belül az egyes kikötések részben eltérőek, ezért viszonylagos előnyt vagy fokozott hátrányt jelentenek az új belépőnek. Így az ingatlanpiacon egyesek éltek a külföldiek másodlagos lakóingatlantulajdon szerzésének átmeneti (4 évre szóló) kizárásával, mások nem. A letelepedni kívánó uniós agrárvállalkozó részére minden CsSz a hatályba lépésétől fogva kiköti a földtulajdonszerzés nemzeti elbánás szerinti biztosítását. A *földmoratórium* időtartama általában legfeljebb 10 év. (Lengyelországnál 12 év, míg a Baltikumban, továbbá Bulgária, Románia és Horvátország esetében csak 7 év, amit nem lehet meghosszabbítani.) A *súlyosítási tilalom* minden belépő terhére kiköti, hogy az uniós állampolgár földtulajdon-szerzési joga a jövőben nem lehet hátrányosabb annál, mint ahogyan azt a fogadó állam CsSz aláírásának napján hatályos nemzeti joga szabályozta. Ennél szigorúbb egyes szerződésekben a súlyosítási tilalom, amely a szerzett jogok védelmét *kiterjeszti az uniós jogi személyek (cégek, tőkés társaságok) jogvédelmére* is. Ez útját állja annak, hogy ezek a tagállamok a földmoratórium lejárta után jogszerűen kizárhassák a bel- és külföldi jogi személy földtulajdonszerzését. Ez a fokozott szigor Magyarországot, Lengyelországot és Horvátországot sújtja.

„(…) az igazi törésvonal e létkérdésnél nem a »birodalmi« központ és az annak – bizonyítottan – alávetett peremtérség államjogi státusa között húzódik. (Ennek kiélezése – adott taktikai helyzetben – csak a háttérhatalom »oszd meg és uralkodj!« praktikáit szolgálhatja.) Valójában az érdekütközés ennél a felszínnél jóval mélyebb gyökerű, mert a globális tőkeérdek és az EU huszonnyolc tagjának nemzetállami megmaradáshoz fűződő létérdekei között feszül.”

Közösségi jogsértések és a valós érdekütközés

A tagállamok földjogi önrendelkezését az EUMSZ 345. cikke szavatolja. Már ez a kizárólagos hatáskör és annak – itt a 3. lábjegyzet címszavaiban jelzett – az Alaptörvényben írt garanciái egyértelműen bizonyítják: a CsSz csak a közösségi jog számos alapintézményének durva megsértésével szűntethette meg a Tízek földjogi önrendelkezését. A teljességhez tartozik azonban az a további jogi tény, hogy a közösségi jogsértéseken belül *minőségi eltérés van a Tizennyolcak, másfelől a Tízek sérelmei között*. A tagállam földtulajdon szabályozására fenntartott, törvényes önrendelkezését ugyanis az EGK már azzal jogsértően számolta fel, hogy 1988-tól *az ingatlant tőkének minősítette* és ezzel kizárta forgalmazásának nemzeti korlátozását. Ez ugyan az EUMSZ 345. cikkébe ütközik, viszont uniós *jogszabályokon* alapul.[8] Másrészt a Tízek belépésekor az uniós ingatlanpiacok liberalizálása már 16 éve befejeződött, a jogalapja pedig – nem vitatható – jogi tény lett,

[8] Lásd az Alapszerződés módosításait és az RSZ (Római Szerződés) 67. cikkének (a tőkemozgásnak) a végrehajtásáról szóló 88/361/EGK (1988. VI. 24.) tanácsi irányelvet, az úgynevezett *tőke-nómenklatúrát*. Ez rendkívül fontos jogforrás, ami eldönti, hogy a tőkeigények milyen földterületet minősítenek ingatlannak, amely maga is tőke. Az I. melléklet II. része szerint, a tőke ingatlanbefektetései a következők: *„épületek vagy telek vásárlása, valamint épületek megépítése természetes személyek által nyereségszerzés vagy személyes használat céljából.”* Fontos, hogy a teljes körű meghatározásban a termőföld *(agricultural land)* nem szerepel.

amit – az *acquis* kötelező átvételével – a tagállami jog felett álló, közösségi jogi evidenciaként kellett elfogadniuk.

Teljesen más jogsértések árán valósult meg a Tízek korlátlan földpiacnyitásra kötelezése, amihez a csatlakozási szerződést előkészítő Európai Bizottságnak sajátos jogtechnikát kellett találnia. A törvényes jogalapot ehhez csak olyan uniós jogforrás adhatná, ami – általános érvénnyel és kötelező hatállyal, tehát az EU mind a 28 tagállamára egyaránt kiterjedően, a végrehajtás kényszere mellett – kimondaná: *az államterület földje, a korlátlan forgalomképességének igénye szempontjából, tőkének minősül.*[9] Egy ilyen jogszabály megalkotása azonban ma még jogi képtelenség. A Tizennyolcakra *nem terjedhet ki,* mert nekik *szerzett joguk* a földpiac megnyitása alóli mentesítésük, mi több, ez beépült az Alapszerződésbe (a közösségi jog szerves része), így annak módosításával is csak akkor szüntethető meg, ha arról lemondanak. Egy ilyen diktátum akár a Tizennyolcak elsöprő ellenállásába ütközne, ami az EU szétrobbantásával is járhat. Ha pedig a törvényes piacnyitási kényszer csak a Tízekre terjed ki, úgy ez olyan *nyílt diszkrimináció,* ami nem hajtható végre.

Ez az oka annak, hogy az Európai Bizottság (EB) által előkészített CsSz *semmilyen jogszabályt* nem jelöl meg annak alátámasztására, hogy az új belépő nemcsak az ingatlanpiacát, hanem a földpiacát is köteles megnyitni a szabad tőkemozgás előtt. E helyett a CsSz az *átmeneti rendelkezések* között egy alfejezetet nyit „A tőke szabad mozgása" alcím alatt, amit derogációs intézkedésként részletez.[10] Ebből derül ki, hogy a szerződő tagállam a földpiacon meddig tarthatja fenn saját jogalkotása korlátozásait a tőkeigényekkel szemben (földmoratórium), amelynek a lejárta után már nem korlátozhatja a tőke szabad mozgását. Csak közvetve, egy utaló jogi tény árulja el, amit uniós jogszabály nem mondhat ki: a tagállami kötelezettség azért áll elő, mert nemcsak az ingatlanvagyona, hanem az államterület *teljes földkészlete is tőkének minősül.* Az EB jogsértése az állami szuverenitás jogtalan felszámolása végett szinte példátlan. Az EB valójában az 1993 óta nem létező jogszabály – a tőke-nómenklatúra – tartalmát (ami csak az ingatlant minősíti tőkének) hallgatólagosan és önkényesen „átalakította", *„tovább fejlesztette" a föld=tőke képlet hamis feltételezésével,* ami bármely jogi alapot nélkülöz. A földpiacnyitás kényszeréhez a nemlétező jogalap hiányát már csak két jogintézménynek kellett együttesen pótolnia: egyik *a tagállamok politikai alávetése,* másik *a CsSz jogi kötőereje.* Egyrészt, a belépésről szóló népszavazás gondosan titkolta, hogy az uniós tagság országvesztéssel, az államterületről való önrendelkezés elvonásával jár, továbbá a másik országcsoport ez alól mentesül és mindez a közösségi jog alapintézményein gázol át. Másrészt, a CsSz a jóváhagyásával beépült az Alapszerződésbe – a közösségi jog szerves része lett –, így az, mint nemzetközi szerződés, többé nem vitatható.

„(…) a tőkediktátumnak azzal enged, hogy a földet – a rendeltetésétől és az országhatároktól függetlenül – Európában mindenütt tőkévé minősíti."

A jogsértéseken túl külön elemzés tárgya, hogy az önrendelkezés korlátozása a Tizennyol-

[9] A jogi analógiát csak ilyen rendelkezés képezheti le. Ugyanis, amint a tőke szabad forgalmazásának bármely korlátozása tilos a tagállamok és harmadik országok között (EUMSZ 63. cikk /1/ b. pont), úgy a föld szabad forgalmát is tilos korlátozni vagy kizárni.

[10] Magyarország esetében lásd például „X. melléklet. A csatlakozási okmány 24. cikkében hivatkozott lista: Magyarország. 3. A tőke szabad mozgása". (12003T/TXT *Hivatalos Lap L 236, 23/09/2003 o. 0017-0930. 2078. o.*)

caknál és annak teljes kizárása a Tízeknél milyen *érdeksérelmekkel* jár. (Pénzgyarmati alávetés, a föld- és országvesztés veszélye stb.)[11] Nyilvánvaló: történelmi távon tarthatatlan érdekkonfliktus, hogy az EU egyik országcsoportja nem köteles államterületét a tőke szabad mozgásának átengedni, míg a másik erre kényszerül. A „legerősebb" közösségi jog épp *a hátrányos megkülönböztetés tilalma*, ami az adott esetben szóba sem jöhetett.[12] Ennek ellenére az igazi törésvonal e létkérdésnél nem a „birodalmi" központ és az annak – bizonyítottan – alávetett peremtérség államjogi státusa között húzódik. (Ennek kiélezése – adott taktikai helyzetben – csak a háttérhatalom „oszd meg és uralkodj!" praktikáit szolgálhatja.) Valójában az érdekütközés ennél a felszínnél jóval mélyebb gyökerű, mert *a globális tőkeérdek és az EU huszonnyolc tagjának nemzetállami megmaradáshoz fűződő létérdekei között feszül*. Jeleztük: a tőkediktátum szerkezetmozgásának mai szakaszában már napirendre került az államterület földjeinek egységesen (az egész „birodalomban") tőkévé minősítése, ezzel pedig a Tizennyolcak földkészletének is a tőke javára elsajátítása. Ezért minden tagállam közös érdeke az EUMSZ 245. cikke által garantált részszuverenitás megőrzése, illetve a Tízeknél ennek a visszaszerzése.

A belső jog bilincse

A hazai neoliberális földpolitika 1988-tól – töretlenül – az államterület földjének a tőkehatalom általi elsajátítását és ehhez a nagybirtokrendszer kiépítését szolgálja.[13] E negyedszázados folyamatnak csak a legutóbbi szakaszát, a Kormány 2010 óta végrehajtott lépéseit jelezzük, a fontosabb intézmények alapján.

A Kormány földprogramja (Pr) 2010 óta a föld magyar kézben tartását, a külföldiek zsebszerződéseivel jogtalanul birtokolt egy millió hektár föld visszaszerzését, a nagybirtokrendszer lebontását, a családi gazdaságok megerősítését és a külföldi földszerzés kizárását ígéri. A társadalomnak naponta hangoztatja: a földalap 80 százaléka a kis- és középüzemeké lesz, a nagyüzemek területaránya 20 százalékra csökken és 2020-ig az agrártámogatások is ehhez az arányhoz igazodnak majd. A földjogi intézmények azonban megtagadják a politikai ígéreteket és – azokkal homlokegyenest ellenkezően – *egyedül a tőkeuralom magánérdekeit érvényesítik*.

---

[11] Terjedelmi korlátok miatt e témát mellőzzük. Részletesen lásd Tanka Endre: *Országvesztés törvényesített földrablással*. Budapest, 2015, Agroinform Kiadó, 167–168. o.

[12] Hogyan érvényesülne a Tizek javára a CsSz „jogfolytonossági nyilatkozata", ami garantálja az új tagállamnak a korábbiakkal *azonos államjogi státusát*, amikor intézményesen megfosztják őket attól a földjogi önrendelkezéstől, ami a Tizennyolcakat megilleti?

[13] Az évszám nem elírás, mivel a föld- és hatalomszerzést szolgáló tőkediktátum még az államszocializmus méhében fogant. Ennek bizonyítékai közül lásd például *az 1988: V. törvényt a gazdasági társaságokról a tőke gazdasági szerveződésének megalapozására* és az *1989: XIX. törvényt*. Az utóbbi az év közepétől korlátlan földpiacot nyitott a magánszemélyek és cégeik (tehát a jogi személyek, sőt, jogi trükkel a devizabelföldivé lett külföldi társaságok) részére az állami és szövetkezeti földtulajdon megszerzéséhez. E törvény „csak" az első kárpótlási törvény (1991: XXV. tv.) hatályba léptéig élt, de a „spontán privatizációval" az elsajátítóknak biztosított másfél év így is páratlan esélyt adott a meggazdagodáshoz, a közvagyon csalárd megszerzéséhez.

A föld – mint szűkös erőforrás – elosztásával a közhatalom (akár értékalapú, akár haszonelvű birtokpolitikát követ) a mindenkori *birtokrendet* alakítja ki. Ennek összetevői *a földtulajdon, a földhasználat, a földvédelem és a földügyi igazgatás* (a közérdekű földkészletgazdálkodás) szabályozása. Erről itt nem szólhat rendszerszemléletű elemzés, ami helyett a főbb intézményekre szorítkozunk.

A földjogi rendezés – a társadalom előtt titkolni próbált, de a szabályozók tartalma miatt nem leplezhető – két alapcélt követ. Egyik *a tőkés társaságok nagybirtokrendszerének a megőrzése, az eddigi bérlői jogállásuk földtulajdonnal felváltása,* az üzemméretük *új földhasználati kiváltságokkal* való kiterjesztése és az ágazat kiszipolyozását biztosító *integrátori szerepük* véglegesítése. Másik cél lett – Brüsszel nyomására – *a hazai földpiac kapujának „világméretű" kitárása a külföldi tőke számára.* Mindkét cél feladja a föld nemzeti önvédelmét és idegen érdekeket szolgál. Ennek a politikai diktátumnak a végrehajtását bonyolult – a kívülállók részéről átláthatatlan – jogszabályok biztosítják. Ezek intézményi *lényege* azonban, csaknem „önmagáért beszél", ezért segítségükkel megismerhetjük az igazságot.

A Pr a felvállalt közcélok megvalósítását egy *törvénycsomag* megalkotásával ígérte. (Új törvény a családi gazdaságokról, a szövetkezésről, a földvédelemről és a mezőgazdasági üzemekről.) Ezeknek egyike sem született meg, csak a *földforgalmi törvény* (2013: CXXII. tv. Fftv), ami viszont egyedül a tőkeigényeket elégíti ki.

Az *üzemtörvény* (Ütv) bevezetésének megtagadása – azon túl, hogy alkotmányos mulasztás – önmagában is bizonyítja, hogy a Pr ígérete hamis politikai szólam. Az üzemszabályozással ugyanis az EU országai a nagybirtokrendszert és a külföldi földspekulációt zárják ki. A Jobbik Frakció T/315/2014. sz. törvényjavaslata a mezőgazdasági üzemekről két éven belül a birtokszerkezet olyan közérdekű átalakítását kívánta teljesíteni, amelyben bármely árutermelő csak egy mezőgazdasági üzemet tarthat fenn, aminek a mérete nem lehet nagyobb 500 hektárnál. A Kormány parlamenti többsége azonban még a javaslat érdemi tárgyalását is meggátolta.

Új *földvédelmi törvény* megalkotása helyett csak a régi módosult (2013: CLXIX. tv. – Fvtv). Ez viszont – szolgai módon – még inkább kielégíti a külföldi tőkeberuházó igényeit ahhoz, hogy bármely értékes termőföldre, az általa kívánt mértékben tulajdonjogot szerezzen, ingatlanvétel címén. A „termőföld védelméről szóló" törvény (Fvtv) a belterületi termőföldet már formálisan sem védi, hadd vonják ki végleg a művelésből mint ingatlant. Nem pontosítja a humusz fogalmát, nem engedi meg a hatóságnak, hogy a helyhez kötött beruházás földigényét korlátozza, a beruházót terhelő föld- és talajvédelmi járulék mértékét a valós földértékhez képest olyan alacsonyra teszi, hogy nem vethet gátat a földpazarlásnak. Mi *a külföldi tőkét – ingatlanberuházás címén – jelképes áron földtulajdonhoz juttatjuk,* holott a hazai földvesztés ilyen gyarmati módszere a nemzetközi gyakorlatban szinte ismeretlen: a beruházó rendszerint nem juthat tulajdonhoz, hanem csak határozott idejű bérletet szerezhet (lásd például: Kína). *Az Fvtv megalkuvása a föld mennyiségi és minőségi védelmének a végleges feladását jelenti.*

„A földjogi rendezés – a társadalom előtt titkolni próbált, de a szabályozók tartalma miatt nem leplezhető – két alapcélt követ. Egyik a tőkés társaságok nagybirtokrendszerének a megőrzése, az eddigi bérlői jogállásuk földtulajdonnal felváltása, az üzemméretük új földhasználati kiváltságokkal való kiterjesztése és az ágazat kiszipolyozását biztosító integrátori szerepük véglegesítése. Másik cél lett – Brüsszel nyomására – a hazai földpiac kapujának »világméretű« kitárása a külföldi tőke számára. Mindkét cél feladja a föld nemzeti önvédelmét és idegen érdekeket szolgál. Ennek a politikai diktátumnak a végrehajtását bonyolult – a kívülállók részéről átláthatatlan – jogszabályok biztosítják."

A föld nemzeti önvédelme már a megmaradás létparancsává tette *az állami földtulajdon megőrzését és tervszerű gyarapítását*, mert – a civilizációt pusztulással is fenyegető, új világválságban – csak a föld köztulajdona biztosíthatja a népélelmezést és a jövő nemzedékek közérdekű földellátását. Ehhez az állam földtulajdonát el nem adható *államkincstári vagyonná* kell minősíteni, amit a birtokpolitika fontos közcélokra[14] csak *tartós földhasználattal* hasznosíthat. A Kormány elkötelezte magát a 2 millió 178 ezer ha állami földtulajdon megőrzése és gyarapítása mellett, így 2010-ben bevezette az állam elsődleges elővásárlási jogát. Ugyanez a jogi lépése azonban a Nemzeti Földalapnak előírja, hogy *az állam földjeit elsősorban eladással hasznosítsa*. A nemzeti vagyonról szóló 2011: CXCVI. tv. pedig *kizárja az állami földtulajdont az államkincstár forgalomképtelen vagyonából* és – az Alaptörvény P. és 38. cikkeivel ellentétben – *üzleti vagyonná* minősíti. Ez az álságos és alkotmánysértő jogi rendezés teszi lehetővé, hogy *a Kormány 2015 novemberétől az állam 500 ezer ha mezőgazdasági – szántó, gyep valamint kertészeti (zöldség, gyümölcs és szőlő) – területéből 400 ezer hektárt piacra dobjon*. Ahelyett, hogy az állam földvagyonát gyarapítaná, a Kormány a köztulajdonban eddig megtartott, a megmaradásunk zálogát jelentő földjeinket is átengedi a tőkének.

„A föld nemzeti önvédelme már a megmaradás létparancsává tette az állami földtulajdon megőrzését és tervszerű gyarapítását, mert – a civilizációt pusztulással is fenyegető, új világválságban – csak a föld köztulajdona biztosíthatja a népélelmezést és a jövő nemzedékek közérdekű földellátását."

Miközben a földjogi törvénykezés a többségi társadalomtól rendre megtagadja a közérdekű szabályozást, a Kormány odaadóan teljesíti *a nagytőke intézményi igényeit*. Már a 2012: CXXVIII. tv. (ami a szakmaközi szervezetekről szól) megalapozza *a tőkés agrárcégóriások mint integrátorok egész ágazatot behálózó monopol uralmát*. Kiváltságaik érvényesítéséhez a termékpálya legalább két területén (amiből egyiknek az alapanyag-előállításnak kell lennie) legkevesebb 2/3 arányú részesedést kell elérniük az árutermelésből, ami alapján, saját szerződésükkel, kötelezően megszabják az ágazat összes piaci szereplője számára a részvétel feltételeit. Ez a jogalapja annak, hogy – az országot 7 régióra osztva – a nagyüzemi mamut cégek a mezőgazdaságból kisajtolható minden nyereséget a tőkéjük hozama címén elsajátítsanak. Az *integrációs földhasználó* kiváltságait „az integrált mezőgazdasági termelésről" szóló sarkalatos törvény fogja rögzíteni.

A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. tv. (Nfa tv) 2/A. §. általi kiegészítése a nagyüzemi integrátornak már most biztosítja *a korlátlan üzemméretet, ha állami földet is használ*. Amikor ugyanis az üzemtulajdonos *vagyonkezelő* – tehát cége állami feladatot is lát el –, *a birtokmaximumba nem számítható be az állami tulajdonú földrészlet nagysága*.

A *külföldiek jogellenesen közel egymillió ha magyar földet birtokolnak*, ami a hazai mezőgazdasági földalap (mintegy 5,5 millió ha) közel egyhatoda. Ezek visszaszerzését a Kormány a büntetőjog és a polgári jog új szabályai alapján ígéri. A BTK 349. §. a föld jogellenes megszerzését bünteti, míg a 2014. évi VII. tv. (Ájtv) az állam javára marasztalással kötelezné a zsebszerződés külföldi jogosultját a föld visszaadására. *Mindkét intézmény eleve alkalmatlan arra, hogy a föld jogtalan birtokosát akár 1 ha vissza-*

[14] Amilyen például a 2010-ben meghirdetett és a Nemzeti Vidékstratégiában 2012-ben is rögzített „Demográfiai földprogram" keretében a több gyermek világra hozatalát és felnevelését vállaló fiatal párok földhöz és üzemhez juttatása.

adására is kényszerítse. A BTK fenti szabálya ugyanis csak a 2013. VII. 1-je után elkövetett ilyen bűntetteket bünteti, így *nem terjed ki a már jogtalanul birtokolt egymillió ha földre*. A jövőben az ilyen büntettek elkövetése viszont szinte fel sem merülhet, mert *az Fftv 2014 májusától törvényesíti a külföldi földtulajdonszerzést: ahhoz már nincs szükség zsebszerződésre*.

Az Ájtv csak a semmis szerződés bírósági megállapítása iránt indított ügyészi kereset sikere esetén engedi meg az eredeti jogállapot visszaállítását és a föld visszaadását. Mi több, még ilyenkor is „mentőövet dob" a jogtalanul nyerészkedő külföldi földtulajdonszerzéséhez (5. § /3/). Elrendeli, hogy *ha a külföldi a földet legalább 10 éve birtokolja, úgy a szerződést a bírósági ítéletig érvényes haszonbérletnek kell minősíteni, ami törvényes elővásárlási és elő-haszonbérleti jogot keletkeztet a javára. Így – a 10 évi haszonbérleti díj vételárba számításával – övé lesz a föld*.

Ez a „jogorvoslat" az embereket cinikusan félrevezeti és a föld nemzeti önvédelmét csalárd módon színleli. Valójában *lemond arról, hogy a hazánk földjét egymillió hektártól jogtalanul megfosztó külföldiektől visszavegye a földjeinket*.

A jogban járatlanok aligha sejthetik, hogy amikor a Kormány *„magyar földművesről"* szól, ez alatt *az uniós gazdát, továbbá a hazai és az uniós agrárcég tulajdonosát, sőt az Unión kívüli országok külföldi cégeit is érti*. A „magyar földműves" ezért – kötelező jogi fogalomként – nemcsak *a más állampolgárságú földműves*, hanem *a belföldi és külföldi földbirtokos szervezet, tehát a földjét mással megműveltető tőketulajdonos* is lehet. A „földműves" szavunk fogalmát, annak több évszázada állandó, egyértelmű tartalmi lényegét a földforgalmi törvény (Fftv 5. § 7.) „nyelvújítása" kiforgatja és megsemmisíti, mert (hatalmi önkénnyel és durva hamisítással) *abba kényszeríti a fogalom tagadó ellenpárját, a földet nem művelő, hanem azt mással műveltető személyt és szervezetet is*.

Mire vezet ez a gyakorlatban? A társadalom a hazai föld tulajdonának megszerzésére jogosult *földművesként köteles elismerni* – agrár szakképzettségének igazolásával – akár *560 millió uniós polgárt*, sőt, az Európán kívüli (az Európai Gazdasági Térségben élő vagy külön nemzetközi szerződések kiváltságaival erre jogosult) *idegen polgárt*, továbbá az olyan *hazai vagy uniós agrárcégek tulajdonosait* is, akik a cégvagyon legalább negyedrészének tulajdonosai. Végül, az Fftv végrehajtása azzal tárja „világméretűvé"

„Ahelyett, hogy az állam földvagyonát gyarapítaná, a Kormány a köztulajdonban eddig megtartott, megmaradásunk zálogát jelentő földjeinket is átengedi a tőkének."

földpiacunk kapuját a külföldi tőke földszerzése előtt, hogy még *a külföldi székhelyű jogi és nem jogi személynek* (tehát nemcsak az 1/4 arányú uniós cégtulajdonosnak, hanem magának a külföldi cégszervezetnek) *is megengedi a magyar föld tulajdonjogának megszerzését* (lásd 2013: CCXII. tv. 13. §.). Az pedig – a hírközlésekből is – köztudott, hogy 200–250 ezer forintért csaknem bárki igazolást kaphat néhány héten belül az „aranykalászos gazdatanfolyam" elvégzéséről, amivel földműves képzettségét tanúsítja.

Amikor a földforgalmi törvény a földszerzés jogát *helyben lakáshoz* köti, csak a főszabály írja elő, hogy ez a természetes személy legalább 3 éve fennálló, életvitelszerű lakóhelye azon a településen, amelynek *közigazgatási területén* a szerzéssel érintett föld fekszik (5. § 9.). A részletekből viszont kiderül: *a „helyben lakás" jogi fogalma ténylegesen nemcsak ezen a településen lévő lakóhelyet jelent*, hanem annak a lehetőségét földrajzilag jelentősen *kiterjeszti más, a föld fekvésétől távoli településekre*. Magyarán: a „helyben lakás" lehet „nem helyben lakás" is. Az Fftv szerint a

„helyben lakás" fennállásához a lakóhelynek vagy a mezőgazdasági üzemközpontnak – tehát az agrárcég székhelyének, telephelyének – azon a településen kell lennie, *„amelynek közigazgatási határa a föld fekvése szerinti település közigazgatási határától közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton legfeljebb 20 km távolságra van"* (12. § /1/ bb). Az utóbbit a településhatárok közötti távolsággal kell mérni. A nagyobb vagy külső teleppel rendelkező település viszont maga is 30–40 kilométerre terjedhet. Ezért a „helyben lakó" személy vagy a „helybeli illetékességű" agrárcég tulajdonosa (Fftv 5. § /11.) a földszerzés jogát akkor is gyakorolhatja, ha adott esetben a földtől akár *60–70 km távolságban lakik*.

E miatt is megtévesztő látszat, hogy a földforgalmi törvény a helyi gazdákat kívánja földhöz juttatni. Ellenkezőleg, a „jogi trükk" itt is azt szolgálja, hogy *a tőkés társaságok tulajdonosai – ha nem is laknak helyben – a tényleges helyben lakók kizárásával szerezhessenek földtulajdont és/vagy földbérletet.*

A földjog *a tőkés társaságok nagyüzemi terjeszkedését* részben *földtulajdon szerzésük* növelésével, részben a *földhasználati* kiváltságaikkal biztosítja. Az Fftv már a *földszerzés alapmértékét is a korábbi kétszeresére növelte*. Míg az előző törvény egy magánszemélynek legfeljebb 300 ha földtulajdont és ugyanennyi bérletet engedett, az Fftv a részére *600 ha helyett 1200 ha szerzési maximumot* ad. (Ebből 300 ha a tulajdon és 900 ha a bérlet lehet.) Amikor egy személy már 1200 ha földet birtokolhat, nyilvánvaló, hogy ez eleve *a nagybirtok üzemmérete*. A szerzés személyhez kötött, és az egy személyt megillető 1200 hektárt – sőt, az 1800 ha kedvezményes maximumot is – *semmilyen összeszámítási kötelezettség* (sem a családon vagy a közös cégen/érdekeltségen belüli, sem a településhez igazodó előírás) *nem korlátozza*. Az Fftv a nagyüzem kiterjesztésének azt a gátját is kiiktatta, amely eddig a közeli hozzátartozók földtulajdon szerzését 1000 hektárban és a település külterületének a 25 százalékában maximálta.

A szerzési és birtokmaximum mellett az Fftv *kedvezményes birtokmaximumot* is nyújt, ami *1800 ha*. Ez illeti meg az állattartó üzemet és a vetőmagtermesztőt. De ezen felül *bármely agrárcéget* is, ha legalább 1 éve a tagjától, a részvényesétől, közeli hozzátartozójuktól vagy 3 éve foglalkoztatott alkalmazottjától bérli a földet. Ez utóbbi esetben *a földbérlet tényét be sem kell jelenteni, ahhoz semmifajta hatósági hozzájárulás nem kell, és annak nincs központi nyilvántartása sem.*

„Miközben a földjog egész intézményrendszert nyújt a tőke nagyüzemi kiterjesztéséhez és földtulajdon szerzéséhez, a nagyüzemnek foglalkoztatási kötelezettsége sincs: a profit a tőkéé, a megélhetés kilátástalansága miatti elvándorlás és a vidék pusztulásának következményei pedig a társadalmat terhelik."

Az Fftv térmértéki megkötései (300, 1200 és 1800 ha) csak *látszatkorlátjai a nagyüzemi méretnek*, ami *ténylegesen és törvényesen korlátlan*. Pontosítva: csak az üzemtulajdonos tőkeerejétől és az elérhető földkínálattól függ, hogy az 1800 hektáron felül hány tízezer hektárral növeli az üzemméretét.

Milyen jogintézmények garantálják a *jogilag korlátlan üzemméretet?*

Döntően a szerzési és a birtokmaximum *személyhez kötése:* ez egyenkénti 1800 ha méreteket hoz, amit a tőkeszervezés igénye és leleménye *bármilyen mértékben megsokszorozhat*. (Családtagok, rokonok bevonásával, a tagok, részvényesek tetszőleges számával stb.) Ez teszi érthetővé, hogy – az 1800 ha törvényi felső határ ellenére – a *legnagyobb agrárcégeknek 28–40 ezer ha közötti birtokuk van*.

Az 1800 ha *törvényesen túlléphető az állami föld vagyonkezelése és bármely föld kényszerhasznosítása* címén, mert a birtokmaximumba egyik sem számít be. Az Fftv utóbbi eszköze folyamatosan és *ingyenes földhasználattal* növeli a nagyüzemek földjeit. (A juttatása hatósági mérlegeléstől függ, érte bért sem kell fizetni, az éves elszámolás célja pedig az, hogy az üzem az ingyenhasználattal esetleg nem fedezett költségeit a földtulajdonostól behajtsa.)[15]

Az elővásárlás és az előhaszonbérlet törvényi rangsorában a formálisan első állam után *a ténylegesen első a korábbi haszonbérlő.* Ez biztosítja, hogy bárki más csak arra a földre tarthasson igényt, ami a nagyüzemnek nem kell (így arra nem él az előjogaival). Ugyanakkor *az Fftv kizárja ezen jogoknak a nagyüzem (a volt haszonbérlő) terhére gyakorolhatóságát,* ha a nagyüzem (a volt haszonbérlő) javára az elővásárlást, illetve az előhaszonbérletet a cég tagja, részvényese, ezek közeli hozzátartozója vagy 3 éve foglalkoztatott alkalmazottja ajánlja fel.

A nagyüzem földhasználati szerződése mentes a hatósági jóváhagyás alól, így nyilvántartásba sem kerül. Ezért az adott üzem *tényleges méretéről* – főleg, ha a támogatás nem jár minden földrészlet után – senkinek nincs köztudomása, még kevésbé gyakorolható annak hatósági ellenőrzése.

A megszerzett földtulajdont *tilos más javára átengedni* és azt 5 évig más célra hasznosítani. E tilalom alól azonban *mentes az agrárcég legalább egynegyedének a tulajdonosa* és ennek ugyanilyen arányban tulajdonos *közeli hozzátartozója* (Fftv 13. § /2/ ab).

A fenti intézmények *egyidejűleg* érvényesülnek, így a mennyiségi és minőségi összhatásuk *a nagyüzem tulajdoni és használati földkoncentrációját egyaránt növeli.* Miközben a földjog egész intézményrendszert nyújt a tőke nagyüzemi kiterjesztéséhez és földtulajdon szerzéséhez, a nagyüzemnek *foglalkoztatási kötelezettsége sincs:* a profit a tőkéé, a megélhetés kilátástalansága miatti elvándorlás és a vidék pusztulásának következményei pedig a társadalmat terhelik.

Az Fftv sem a hatóságnak, sem a helyi közösségeknek és gazdáknak *nem engedi meg, hogy fékezzék* a tőkeuralom földszerzési kiváltságát. A *helyi földbizottságokat* – melyeket mulasztásos törvénysértés miatt a Kormány máig sem hozott létre – a nagytőkés társaságok, mint „helyi földhasználó földművesek" erőfölénye és kézi vezérlése működteti, amelyből a helyben élő gazdálkodó családok, azok egyesülete, szervezetei, tanácsai kiszorulnak. A földbizottságnak *a földbérlet és az egyéb földhasználat ügyleteiről még tudomása sincs, a földtulajdonszerzés kérdéseiben pedig nincs vétójoga,* véleménye a hatóság döntését legfeljebb befolyásolhatja.

„Az a tagállam, amelyik – bármely okból – nem él a rendes felülvizsgálattal a földtulajdon és a földhasználat szabályozására, nemzeti önrendelkezését már csak az Unióból való kilépéssel szerezheti vissza."

Ki az *egyedüli haszonélvezője* a jog által – az eredeti tőkefelhalmozás folyamatában törvényesített – szabad „földrablásnak"? Az újgazdag, nagytőkés *agrároligarcha*. Közöttük vannak az ország leggazdagabb emberei.

Csupán 2011 és 2014 között *az ország 7 legnagyobb tőkés társasága a közösségi támogatását 16 milliárd forintról 24 milliárdra növelte,* míg ez alatt a támogatott, *nagyüzemi földterülete 64 ezer hektárról közel a kétszeresére, 112 ezer hektárra nőtt.* Az átlagos birtokméretük 9 ezer hektárról

[15] A kényszerhasznosítás birtoknövelő szerepét jól példázza a Hír TV egyik, 2015. decemberi interjújában tett adatközlés, amely szerint *egyetlen cég ezer ha értékes földet kapott* ezen a címen ingyenes használatba.

16 ezer hektárra emelkedett, ami meghaladja az 1945 előtti főnemesi birtokok nagyságát. Az *állam 400 ezer ha földjének 2015 novembertől folyó kiárusítása* pedig – ami minden állampolgárt csalárd módon, jogi erőszakkal megfoszt közös létalapunktól – a közvagyon olyan monopol tulajdonához juttatja a nagytőkét, ami a gazdasági és politikai uralmát „bebetonozza".[16]

KITÖRÉSI PONT

Amikor a háttérhatalom célvezérelt rendszere már a nemzetállam kiiktatását hajtja végre, a jogállamiság csupán egy eszközt hagy a nemzeti önvédelemre. Ez a *maradék-szuverenitás* „foggalkörömmel" megtartása.[17] Az intézményesülés szintjén ezen múlik, hogy a tagállam végképp feloldódik-e az őt elnyelő szövetségi államban, avagy megőrzi azt a hatáskörét és funkcióit, amelyek nélkül nem létezhet. Ez különösen döntő az állam uniós földjogi önrendelkezésénél, mert egyrészt a megmaradás elemi létfeltétele, másrészt ma is maga az Alapszerződés garantálja (EUMSZ 345. cikk), aminek közösségi jogsértésekkel történt felszámolása – nem cáfolhatóan – bizonyított. A törvényesség visszaállítása e téren hazánk javára azt jelentené, hogy *az EU köteles tiszteletben tartani a földtulajdon és a földhasználat magyar szabályozási rendjét*, amit történelmi közjogunkra, *a Szentkorona értékrendjének* modern érvényesítésére is alapozhatnánk.[18]

A *kitörési pontot a CsSz tagállami földről szóló rendelkezéseinek a felülvizsgálata és a jogorvoslata adja*. (Nyilvánvaló: amíg a belső jog fölött álló és kötelező uniós jog az államterületünk földjét – akár érvényes jogalap nélkül is – tőkévé minősíti és kikényszeríti a föld korlátlan forgalomképességét, a földpiacon a hazai földjog nem

[16] Az élelemelőállítás kulcsa, alap erőforrása az övé. Maga a földszerzési befektetés pedig – ami jelképes ahhoz mérve, hogy azt kedvező állami hitel alapján a költségvetés, vagyis az adófizetők forintjai fedezik – pár év múlva 10–15-szörös nyereséget garantál számára a hazai és a nyugati földárak eltérésével.

[17] A kitörés esélyét *az uniós tagság fenntartásán belül* kutattam. Az Unióból való kilépés ugyanis – aminek ma nem látom a realitását – csak spekulatív feltételeket vetíthetne előre. Az EU részére át nem adott, hanem a tagállam részére fenntartott önrendelkezéshez való ragaszkodás döntő szerepét már 2009-ben hangsúlyozta Dieter Grimm, korábbi német alkotmánybíró. Az általa kialakított, úgynevezett *„alkotmányidentitási doktrína"* szerint a tagállam jogosult a nemzeti alkotmánya alapján akár az uniós Alapszerződés, akár a CsSz jogsértései ellen fellépni és megtilthatja az ilyen jogi aktus adott államon belüli végrehajtását. (Lásd Grimm jogi nézetét a *Souveränität. Herkunft und Zukunft eines Schlüsselbegriffs* [Berlin, 2009, Berlin University Press, 100. o.] című könyvében. Idézi Pokol Béla: Globális uralmi rend és állami szuverenitás. *MTA Law Working Papers* [Budapest] 2014/13. 8. o.)

[18] Aki ezt történelmi nosztalgiának és politikai utópiának tartja, gondolja végig: az Egyesült Királyság és a Holland Királyság velünk egyenjogú tagállamai az EU-nak. Ennek alapján az EUMSZ 345. cikke szerinti önrendelkezésüket az államterületük földtulajdonának szabályozására a történelmi közjogukkal gyakorolják, ami kizárja a föld magántulajdonát: *az egész föld tulajdona a Koronáé, a földhasználó a földnek csak a birtokosa lehet*. Ez viszont fogalmilag kizárja a tőke földtulajdon szerzési igényét: sem külföldi, sem belföldi természetes vagy szervezeti személy nem lehet a föld tulajdonosa. Az olyan állam pedig, amelynél a terület sérthetetlensége és védelme bármely okból veszélyeztetett, arra törekszik, hogy alkotmányával a földmagántulajdon lehetőségét kizárja. Nem véletlen, hogy *Izrael államterületének 92%-a el nem adható állami tulajdon*. Magyarországnak már a trianoni országvesztés óta törekednie kellett volna arra, hogy államterülete meghagyott harmadára a történelmi közjogával éljen és azt a Szentkorona védelme alá helyezze.

Ha a közösségi jogsérelmek orvoslása visszaállítja Magyarország javára is az EUMSZ 345. cikke szerinti, törvényes önrendelkezését, úgy a modern jogdogmatika kimunkálhatja történelmi közjogunk olyan intézményi alkalmazását, ami – a Szentkorona birtokrendjéhez hasonlóan – alkotmányos biztosítékokkal védi az államterület földjének el nem idegeníthető minőségét.

vethet gátat a tőke elsajátítási nyomulásának. Ezért – mielőbb – az első bilincsből kell kiszabadulnunk.) Az EU – mint sajátos jogállású jogi személy – csak a társulási szerződéseket köti a saját nevében, míg a csatlakozási szerződésekben nem vesz részt: ezeket az EB készíti elő és a tagállamok egymással szerződnek. Ugyanekkor a CsSz része lett a ratifikációval az Alapszerződésnek, tehát elsődleges közösségi jognak minősül. E miatt *a CsSz – bármely tagállamot érintő része – csak az összes tagállam érdemi részvételével és jognyilatkozata alapján vizsgálható felül.* A jogorvoslatnak két érdemi előfeltétele van: *a)* olyan *anyagi jogi* megoldás, ami a „földtőke" ügyében az EU mind a huszonnyolc tagállama javára visszaállítja az államterületet alkotó föld tulajdonszerzésére és használatára a nemzeti szabályozás azon hatáskörét, amit számukra az EUMSZ 345. cikke szavatol; *b)* olyan *eljárási rend*, aminek alkalmazását a jogsértés vitatására és annak orvoslására a közösségi jog biztosítja.

„(…) az Egyesült Királyság és a Holland Királyság velünk egyenjogú tagállamai az EU-nak. (…) önrendelkezésüket az államterületük földtulajdonának szabályozására a történelmi közjogukkal gyakorolják, ami kizárja a föld magántulajdonát: az egész föld tulajdona a Koronáé, a földhasználó a földnek csak birtokosa lehet. Ez viszont fogalmilag kizárja a tőke földtulajdon szerzési igényét: sem külföldi, sem belföldi természetes vagy szervezeti személy nem lehet a föld tulajdonosa."

Az első előfeltétel viszonylag könnyen teljesíthető, mondhatni – különösebb jogi lelemény nélkül is – adott. A törvényesség helyreállításához „csak" az EUMSZ 345. és 64. cikkeinek hatályos normaszövegét kell módosítani (kiegészíteni), annak garanciájaként, hogy az EU vívmányai – köztük a tőke szabad mozgása – ne korlátozhassák és ne zárhassák ki a tagállam nemzeti hatáskörét a földtulajdon és a földhasználat szabályozásánál.[19] A második feltételt azonban csak a gátfutáshoz hasonlítható összteljesítmény valósíthatja meg. Köztudott: még a neoliberalizmus dogmáit követő európai közjogi szakirodalom is legfeljebb a „demokrácia-deficit" jelzővel meri illetni azt a valóságot, hogy az EU jog- és intézményrendszere eleve kiiktatja a népességnek (képviselőinek?) a hatalom gyakorlásába való érdemi beleszólását. Ez a helyzet a földjogi önrendelkezés ügyénél is. Bár az alapszerződés módosításának felvetése törvényességi indokon, a bizonyított jogsértés orvoslási követelésén alapul, annak elbírálására *nem nyílik bírósági hatáskör* és vele járó, demokratikus eljárási rend (kontradiktórikus tárgyalás, fellebbezési jog stb.). E helyett a törvényesség igénye csak *politikai döntés tárgya* lehet, amit az EUMSZ 49. cikke akkor tesz lehetővé, ha *az Alapszerződés módosítása iránt tett javaslat rendes felülvizsgálati eljárásra kerülhet.* Ezt ugyan bármely tagállam Kormánya kezdeményezheti az Európai Tanácsnál (ET), azonban érdemi tárgyalásához az ET egyszerű szótöbbsége kell. (Az ET 30 tagú: a 28 tagállam képviselőin kívül tag az EB elnöke és az EU külügyi [biztonságpolitikai] főképviselője is.) Ezért 16 „igen" szavazat szükséges a törvényességi

[19] Részletesen lásd Tanka Endre: *Országvesztés törvényesített földrablással.* Id. kiad. 168–173. o.

[20] A rendes felülvizsgálat részleteit, esélyeit aligha érdemes külön elemezni, mert ez olyan uniós intézmény, amelyhez nem fűződik gyakorlat. Az EGK/EU hat évtizedes történetében még sem az Alapszerződés felülvizsgálati igénye nem állt elő, sem az EUMSZ 50. cikkét nem alkalmazták, hiszen mindmáig egy tagállam sem lépett ki az Unióból.

„javaslat" megvitatásához, ami nélkül az eljárás meg sem indulhat: nincs ügy és semmilyen más jogorvoslat. Zöld út esetén a javaslat a kormányképviselők konferenciája elé kerülhet, amely arról „közös megegyezéssel" dönt. A módosított normaszöveg csak az összes tagállam ratifikációja után léphet hatályba. Ha ez 2 éven belül eléri a 4/5 arányt, az ügyet – a nehézségek elhárítása végett – az ET elé kell utalni.[20]

Egyértelmű, hogy a „földtőke" uniós jogorvoslatához csak buktatókkal nehezített, szűk ösvény vezet, annak ellenére, hogy a törvényesség helyreállítása és az annak megfelelő önrendelkezés visszaszerzése az összes tagállam alapvető, közös érdeke. A sikerhez egyrészt elengedhetetlen, hogy a nemzetállam fennmaradásának e létkérdésében az uniós polgárok milliói öntudatra ébredjenek, civil szerveződéseikkel összefogjanak és a nemzet iránt elkötelezett politikai elit felvállalja az ügy hátrányos képviseletét. Másrészt – még a Tízeken is túlterjedő – nemzetközi összefogásra van szükség, hiszen ha csak néhány Kormány él a felülvizsgálattal, az – a tőkehatalommal szemben – biztos kudarc. Két dolog bizonyos. Egyfelől: a tagállamok földjogi önrendelkezését kizáró *uniós jogsértések* – teljes bizonyító erővel – *bizonyítottak*. Másfelől: a földre garantált rész-szuverenitás törvényes visszaszerzésére *nincs más jogi eszköz*. Az a tagállam, amelyik – bármely okból – nem él a rendes felülvizsgálattal a földtulajdon és a földhasználat szabályozására, nemzeti önrendelkezését már csak az Unióból való kilépéssel szerezheti vissza. A közös érdekű intézményvédelmi fellépés sikerétől döntően függ *az EU jövője*: egyenjogú nemzetállamok szövetsége lesz-e, avagy olyan új, szövetségi állam, amelynek „birodalmi" gépezete a tagállamokat végképp kiszolgáltatja a tőkeuralomnak.[21]

„Magyarországnak már a trianoni országvesztés óta törekednie kellett volna arra, hogy államterülete meghagyott harmadára a történelmi közjogával éljen és azt a Szentkorona védelme alá helyezze. (…) a modern jogdogmatika kimunkálhatja történelmi közjogunk olyan intézményi alkalmazását, ami – a Szentkorona birtokrendjéhez hasonlóan – alkotmányos biztosítékokkal védi az államterület földjének el nem idegeníthető minőségét."

---

[21] Az ügyben a hazai civil kezdeményezés egyik példája, hogy a Százak Tanácsa – amelynek a szerző is tagja – 2015. november elején ajánlást fogalmazott meg földügyben a Kormánynak az uniós Alapszerződés módosítását célzó javaslat és a rendes felülvizsgálati eljárás megfontolására. Ehhez mellékelte szakértői véleményemet.